

ПРАВО

УДК 347.6

*Т.В. Малярчук,
к.ю.н., доцент кафедри кримінального права та процесу,
Київський міжнародний університет
Х.К. Рогів,
студентка магістратури Юридичного інституту
Київський міжнародний університет*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СПЛАТИ АЛІМЕНТІВ ДІТЯМ І МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

У статті досліджуються актуальні проблеми сплати аліментів дітям унаслідок розірвання шлюбу між батьками. Також розглядається практика застосування уніфікованих норм міжнародних договорів та особистого закону дитини при виникненні колізійних питань батьків і дітей з приводу виконання аліментних зобов'язань особою, яка тимчасово перебуває або має намір постійно проживати в іноземній державі. Визначені можливі шляхи подолання вказаних проблем.

Ключові слова: аліменти, утримання, майнові правовідносини подружжя, дитина, сім'я, колізійні питання, особистий закон дитини.

Проблема стягнення аліментів не є новою в сімейному праві України. Дуже часто внаслідок розлучення батьків і невиконання аліментних зобов'язань діти втрачають можливість повноцінно розвиватися, здобувати освіту, отримувати кошти для існування тощо. У зв'язку з цим, Україні потрібні дієві механізми розв'язання зазначеної проблеми з метою захисту прав дітей.

Питаннями аліментних зобов'язань займалися багато вчених-науковців, серед яких Афанасьєва Л.В., Волосатий Г.С., Митрофанова О.І., Корнілов В.Н., Костров Н.М., Пергамент А.І., Ромовська З.В., Рясенцев В.А., Якименко О.О. та ін.

Метою статті є визначення, насамперед, поняття „аліменти» та „утримання» для уникнення численних суперечок серед науковців, а також виявлення проблем сплати аліментів дітям унаслідок розірвання шлюбу між батьками та пропозиції шляхів подолання цих проблем.

Аліменти (від. лат. alimentum – харчування, утримання) – утримання, яке у визначених законом або договором випадках надається одним членом сім'ї іншому, якщо останній не має власних коштів для існування [12, с. 24]. Зазначене визначення не можна вважати цілком правильним через ототожнення в ньому понять „аліменти» та „утримання». Вважаємо, що аліменти, з одного боку, – це утримання, яке надається добровільно одним членом сім'ї іншому і котре може здійснюватись як шляхом надання їжі, забезпечення одягом, доглядом тощо, у натурі і в грошах, а з другого боку, аліменти – це кошти або майно, що надається аліментозобов'язаною особою примусово на утримання іншої особи.

Однією з найскладніших проблем, пов'язаних зі сплатою аліментів батьків і дітей в Україні, є навмисна несплата аліментів. Як свідчить статистика, серед невиконаних судових рішень 90% складають ті, що стосуються аліментів. Є багато чинників, що призводять до цього. Зокрема, як відомо, після розлучення немає більших ворогів, ніж колишній чоловік і дружина. Тому той, на кого покладається обов'язок сплачувати аліменти, розцінює їх як зведення рахунків, а це не збільшує ймовірності їх сплати. Проте несплата аліментів не пов'язана з недосконалістю СК України. Чинний Кримінальний кодекс України статтею 164 передбачає покарання за ухилення від сплати аліментів на утримання дітей. Однак, як свідчить практика, лише в половині кримінальних справ суд знаходить підстави для винесення обвинувального вироку [14, с. 11].

Зазначених проблем можна уникнути через укладення між подружжям шлюбного договору, що регулюватиме майнові правовідносини подружжя, зокрема – аліментні, у разі розірвання шлюбу.

Хочемо звернути увагу на прогалину в сімейному законодавстві, зокрема, у ч. 2 ст. 179 Сімейного кодексу України (далі – СК України) зазначається, що в разі смерті того з батьків, з ким проживала дитина, аліменти є власністю дитини. Однак у ній немає вказівки на те, яка дитина має на увазі: малолітня чи неповнолітня. Уявляється, що оскільки аліменти, виплачувані на дитину, мають суто цільове призначення, вони повинні належати не тому з батьків, з ким вона проживає, а самій дитині. З цим важко погодитися, оскільки, яким чином малолітня дитина може

стати власником наступних аліментних виплат, якщо вона навіть не зможе доцільно розпоряджатися ними. Логічнішою вважається норма, зазначена в ч. 2 ст. 60 Сімейного кодексу Російської Федерації, у якій зазначено, що суми, які призначаються дитині аліменти, пенсія, допомога, надходять в розпорядження батьків (осіб, які їх замінюють) і витрачаються ними на утримання, виховання і навчання дитини [9].

Доцільність законодавчих нововведень у науковій літературі викликала обґрунтовані заперечення. Оскільки аліменти сплачуються саме на дитину, інша особа, навіть мати або батько дитини, не може набувати права власності щодо цього майна. Разом із правом власності на аліменти за батьками закріплюється й обов'язок використовувати їх за цільовим призначенням, тобто для задоволення фізичних, духовних та інших потреб дитини, її навчання і розвитку. Проте така законодавча пересторога не є достатньою. У житті той з батьків, хто одержує аліменти, фактично в повному обсязі розпоряджається ними. Однак важливим було б розуміння того, що він здійснює управління не своїм майном, а майном дитини. Визнання за батьками права власності на аліменти дитини руйнує цю концепцію і створює прикрий приклад законодавчої підтримки безпідставного набуття майна у власність [11, с. 465].

Так, Європейський суд з прав людини неодноразово відзначав, що аліментні платежі призначені для прожитку фізичної особи, на користь якої сплачуються аліменти.

Проблемою також є визначення розміру аліментів. Як відомо, багато громадян мають так званий дохід у конверті, а суд, присуджуючи аліменти, виходить лише з офіційно задекларованих доходів. Тому іноді частка доходу батька не досягає навіть 30% прожиткового мінімуму, передбаченого для дитини відповідного віку, але водночас він їздить на престижному автомобілі та витрачає великі кошти на задоволення власних потреб. У цьому разі на допомогу може прийти п. 4 ч. 1 ст. 182 СК України, у якому йдеться про те, що суд при визначенні розміру аліментів може враховувати інші обставини, які мають істотне значення. Тому проблема полягатиме в отриманні достатньої кількості доказів для суду [14, с. 12].

За таких умов, через брак відповідної норми закону, суд, використовуючи аналогію права, може визначити розмір аліментів відповідно до витрат, які здійснює відповідач, тобто до реального рівня його життя. З метою забезпечення надійного захисту права дітей на аліменти закон встановлює також правило, відповідно до якого, якщо стягуються аліменти на двох і більше дітей, суд має визначати єдину частку від заробітку (доходу) матері, батька на їх утримання, яка повинна стягуватись до досягнення найстаршою дитиною повноліття (ч. 2 ст. 183 СК України). Отже, закон виходить з визнання того, що частки всіх дітей, на яких мають стягуватись аліменти, у єдиній частці від заробітку (доходу) того з батьків, хто зобов'язаний їх сплачувати, що визначається судом, повинні бути рівними [2, с. 257].

Після досягнення повноліття найстаршою дитиною той з батьків, з ким проживають інші діти, на яких також у встановленому законом порядку стягуються аліменти, має право звернутися до суду з позовом про визначення розміру аліментів на цих дітей. Згідно з ч. 3 ст. 183 СК України, якщо після досягнення повноліття найстаршою дитиною ніхто з батьків не звернувся до суду з зазначеним позовом, аліменти стягуються за вирахуванням тієї рівної частки, що припадала на дитину, яка досягла повноліття.

За заявою платника або одержувача аліментів суд може визначити їх розмір у твердій грошовій сумі. Такі аліменти стягуються лише в тих випадках, коли їх стягнення у частці від заробітку (доходу) їх платника неможливе або викликає труднощі. У ч. 1 ст. 184 СК України наведено перелік таких випадків: нерегулярний, мінливий заробіток (дохід) платника аліментів (наприклад, письменників, художників, музикантів), одержання частини заробітку (доходу) в натурі.

Потрібно підкреслити, що в умовах високого рівня інфляції з часом обов'язково постає питання про індексацію розміру аліментів, визначених у твердій грошовій сумі. Тому, якщо батьки уклали шлюбний договір, то вони можуть включати до положень договору умови індексації, які мають відповідати положенням закону «Про індексацію грошових доходів населення» [5]. Індексації підлягають грошові доходи громадян у межах прожиткового мінімуму, встановленого для відповідних соціальних і демографічних груп населення.

При визначенні розміру аліментів суд відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 182 СК України має враховувати стан здоров'я дитини. Так, якщо дитина є інвалідом, страждає на тяжке захворювання або їй заподіяне каліцтво, суд зобов'язаний вважати ці обставини підставою для збільшення розміру аліментів. Крім того, суд повинен враховувати матеріальне становище дитини, зокрема ту обставину, що вона працює і має достатній заробіток. Згідно зі ст. 188 КЗпП дитина набуває трудової правосуб'єктності після досягнення нею 16 років. Проте за згодою одного з батьків або особи, яка

його замінює, можуть, як виняток, прийматися на роботу особи, яким виповнилося 15 років. У такому разі суд може зменшити частку заробітку (доходу), що підлягає стягненню як аліменти з того з батьків, хто є їх платником [10, с. 297].

Закон виходить також з того, що суд має враховувати наявність у платника аліментів інших дітей, непрацездатних чоловіка, дружини, батьків, дочки, сина, яких відповідно до норм, закріплених у главах 9, 15 і 16 СК України, він зобов'язаний утримувати. Адже зазначені особи можуть бути менш забезпеченими, ніж дитина, на яку стягуються аліменти. Мають враховуватися й інші обставини, які мають істотне значення, зокрема те, що дитина, на яку стягуються аліменти, одержала майно у порядку спадкування чи за договором дарування, що дає їй можливість утримувати саму себе. Як у першому, так і в другому випадку суд може зменшити частку заробітку (доходу), яка підлягає стягненню як аліменти з того з батьків, хто їх сплачує.

Однією з проблем щодо стосовно аліментних зобов'язань також являється здійснення аліментних зобов'язань особою, яка тимчасово перебуває або має намір постійно проживати в іноземній державі. Якщо дитина проживає в Україні, а батько за кордоном, що, однак, не звільняє останнього від сплати аліментів, позов про стягнення аліментів може бути подано до суду України за місцем проживання дитини. Утім, якщо між Україною і державою, у якій проживає платник аліментів, немає договору про надання правової допомоги, то виконання рішення суду України про стягнення аліментів може виявитися проблематичним [8, с. 302].

Зазначена проблематика полягає, насамперед, через істотні відмінності в матеріально-правових та процесуальних нормах сімейного права, що є причиною виникнення колізій при виконанні рішення іноземного суду. Зокрема, у випадках, коли дитина проживає на території однієї країни і судом цієї ж країни ухвалено рішення про стягнення аліментів на її користь, а боржник проживає на території іншої країни.

Колізійні питання стосунків батьків і дітей – чи не найскладніші в сімейному праві, які зазвичай з'ясовуються за допомогою уніфікованих норм міжнародних договорів.

Конвенціями, які були ратифіковані Верховною Радою Україною і мають значення для регулювання аліментних відносин, є: «Про стягнення аліментів за кордоном» від 20 червня 1956 р. (м. Нью-Йорк), яка була підписана Україною і ратифікована Верховною Радою Україною 20 липня 2006 р.; Мінська конвенція 1993 р.; Конвенція про визнання і виконання рішень щодо зобов'язань про утримання 9 вересня 1994 року.

Конвенція про стягнення аліментів за кордоном укладено в Нью-Йорку 20 червня 1956 року і 20 липня 2006 р. ратифіковано Верховною Радою України. Згідно з п. 1 ст. 1 Конвенції метою є спрощення стягнення аліментів, на які особа (далі – позивач), що перебуває на території однієї з Договірних Сторін, заявляє своє право, з іншої особи (далі – відповідач), яка підпадає під юрисдикцію іншої Договірної Сторони. Ця мета досягається за допомогою установ й органів, які далі називаються Органи, що передають, і Органи, що приймають. У випадку, коли позивач перебуває на території однієї Договірної Сторони, а відповідач підпадає під юрисдикцію іншої Договірної Сторони, позивач може подати заяву про стягнення аліментів з відповідача до Органу, що передає, у державі позивача (п. 1 ст. 3 Конвенції) [7].

Тобто зазначена конвенція як основну колізійну прив'язку використовує звичайне місце проживання дитини. Конвенція застосовується тільки у випадках, коли дитина має своє звичайне місце проживання на території держави – учасника конвенції. Відступ від основної колізійної прив'язки на користь закону відповідача допускається тільки в тих випадках, коли позов про стягнення аліментів заявлений в суд його держави і якщо він постійно в ній проживає. Конвенція передбачає і пільгове для дитини правило: якщо закон місця проживання дитини відмовляє йому в праві на отримання аліментів, застосовується закон суду, що розглядає суперечку. Закон, що підлягає застосуванню через конвенцію, визначає, коли, де, в яких розмірах і від кого дитина має право вимагати аліменти. За цим же законом з'ясовується питання про те, хто може пред'явити позов про аліменти і які терміни давності для такого позову.

Таким чином, Конвенція врегулювала механізм передання прохання про стягнення аліментів з відповідача, передання рішень та інших судових постанов у договірну державу, від якої залежить виконання цих документів. Крім цього, Конвенція встановила національний режим щодо сплати витрат і мит, запроваджених для резидентів чи громадян держави, у якій відбувається провадження за справою. Учасницями цієї Конвенції є деякі держави Східної Європи.

Ще однією важливою конвенцією є Мінська конвенція 1993 р. До цієї конвенції прийнято протокол від 29.03.1997 р., який 03.03.1998 р. ратифікований законом України і з 17.09.1999 р. є чинним для України. Згідно з цим протоколом ст. 32 Мінської конвенції змінена і, з урахуванням

змін, тепер конвенцією встановлено, що права та обов'язки батьків та дітей, у тому числі зобов'язання батьків за утримання дітей, визначаються законодавством Договірної Сторони, територію якої вони мають постійне спільне проживання, за відсутності постійного спільного місця проживання батьків та дітей їх взаємні права та обов'язки визначається законодавством Договірної Сторони, громадянином якої є дитина. На вимогу позивача в аліментних зобов'язаннях застосовується законодавство Договірної Сторони, на території якої постійно проживає дитина. Аліментні зобов'язання повнолітніх дітей на користь батьків, а також аліментні зобов'язання інших членів сім'ї визначаються законодавством Договірної Сторони, на території якої вони мали місце проживання. За відсутності спільного місця проживання такі зобов'язання визначаються законодавством Договірної Сторони, громадянином якої є позивач. При чому, у зазначених справах компетентним є суд Договірної сторони, законодавство якої підлягає вживанню згідно з наведеними правилами, а виконання рішень суду проводиться в порядку, встановленому законодавством Договірної Сторони, на території якої проживає дитина [13, с. 423].

Потрібно зазначити, що протокол набув чинності лише для шести держав (Білорусі, України, Казахстану, Таджикистану, Вірменії та Російської Федерації), з тих десяти, які є учасниками Мінської конвенції. Також Україна приєдналася до Конвенції про визнання і виконання рішень щодо зобов'язань про утримання 9 вересня 1994 року. 12 країн-учасників СНД уклали Угоду про гарантії прав громадян у галузі виплати соціальної допомоги, компенсаційних виплат сім'ям з дітьми та аліментів, яка набрала чинності для України 30.01.96 р. [3, с. 180].

У ст. 5 Угоди про гарантії прав громадян у галузі виплати соціальної допомоги, компенсаційних виплат сім'ям з дітьми та аліментів передбачено, що встановлення і стягнення (виплата) аліментів громадян Сторін здійснюється у порядку, передбаченому національним законодавством Сторони, на території якої вони проживають. У цій угоді також зазначається, що сторони визнають і забезпечують виконання судових рішень за аліментними справами. Сторони забезпечують у пріоритетному порядку вільний переказ і виплату грошових сум за аліментами фізичних осіб, які постійно чи тимчасово перебувають на їх території, через банки та/чи установи поштового зв'язку. Документи, видані з метою реалізації цієї багатосторонньої Угоди на території однієї договірної держави за встановленою формою чи їх засвідчені копії, приймаються на території іншої договірної держави без легалізації [4, с. 212].

Повернення грошових сум аліментів здійснюється відповідно до міждержавної Угоди про переказ грошових коштів громадянам за соціальне забезпеченими платежами, підписаної 9 вересня 1994 р. у м. Москві урядами держав-учасниць СНД. Згідно зі ст. 2 цієї угоди передбачено, що прийняття коштів від відправника та виплату їх отримувачам слід здійснювати в національній валюті відповідних держав. З цією метою сторони забезпечують повну та своєчасну взаємну конвертацію власних національних валют [1, с. 423].

Для уникнення суперечок в окремих країнах визначено особистий закон дитини. Наприклад, згідно з § 45 Угорського Закону про міжнародне приватне право до даних відносин, зокрема, до права дітей на розмір і управління їх майном – за винятком батьків, застосовується особистий закон дітей (тобто закон їх громадянства). Водночас допускається застосування до відносин між батьками і дітьми, якщо останні є угорськими громадянами або проживають в Угорщині, угорського закону, якщо він вигідніший для дітей (§ 46). У деяких країнах, наприклад, у Фінляндії, особистий закон дитини застосовується за відсутності загального громадянства батьків. Громадянство дітей є таким, що визначає і в Австрії (§ 24, 25 Закону про міжнародне приватне право), і в Італії (ст. 36 Закону про реформу італійської системи міжнародного приватного права 1995 р.), а також у низці інших країн. Згідно зі швейцарським Законом про міжнародне приватне право 1987 р. стосунки між батьками і дітьми, зокрема – позови про зміст утримання дитини, регулюються за загальним правилам права держави місця звичайного перебування дитини. Якщо, проте, жоден із батьків не має місця проживання в державі звичайного перебування дитини, але батьки і дитина мають загальне громадянство, застосовується право їх загального громадянства (ст. 82). У деяких країнах виділяються відносини батьків і позашлюбних дітей (наприклад, у Туреччині) [1, с. 360].

Відповідно до ст. 66 Закону України „Про міжнародне приватне право» права та обов'язки батьків і дітей визначаються особистим законом дитини або правом, яке має тісний зв'язок із відповідними відносинами і якщо воно є більш сприятливим для дитини. Що стосується зобов'язань щодо утримання, які виникають із сімейних відносин, крім випадків, передбачених ст. 66 цього Закону, то вони регулюються правом держави, у якій має місце проживання особа, яка має право на утримання. Якщо особа, що має право на утримання, не може його одержати згідно з правом держави, у якій вона має місце проживання, застосовується право їхнього спільного особистого

закону. Якщо особа, яка має право на утримання не може його одержати відповідно до зазначених вище правил, застосовується право держави, у якій особа, яка зобов'язана надати утримання, має місце проживання. Особливо слід наголосити на новелі, запропонованій у ст. 68 Закону: вимога про утримання родичів та інших членів сім'ї (окрім батьків та дітей) не може бути задоволена, якщо відповідно до права місця проживання особи, яка зобов'язана надати утримання, такого зобов'язання про утримання не існує [6].

Таким чином, зважаючи на вищезазначене, можливими шляхами подолання проблем несплати аліментів дітям можуть стати: по-перше, проблему навмисної несплати аліментів можна розв'язати завдяки укладенню між подружжям шлюбного договору, що регулюватиме аліментні правовідносини подружжя в разі розірвання шлюбу; по-друге, для розв'язання проблеми розпорядження аліментами дитини у разі смерті того з батьків, з ким проживала дитина, доцільно запозичити норму Сімейного кодексу Російської Федерації про те, що в таких випадках суми, які призначаються дитині як аліменти, пенсія, допомога надходять у розпорядження осіб, які їх замінюють і витрачаються ними на утримання, виховання і навчання дитини та в жодному разі не стають власністю малолітньої дитини, а також окремою частиною статті СК України зазначити про здійснення контролю спеціальними державними органами за цільовим використанням цих коштів; по-третє проблема визначення розміру аліментів унаслідок існування поширених випадків одержання прихованих доходів у вигляді заробітної плати в конвертах чи підпільного підприємництва може бути розв'язана судом, використовуючи аналогію права, завдяки якій суд може визначити розмір аліментів на дитину відповідно до витрат, які здійснює відповідач, тобто до реального рівня його життя; і по-четверте, проблему щодо здійснення аліментних зобов'язань особою, яка тимчасово перебуває або має намір постійно проживати в іноземній державі, може бути розв'язано тільки за допомогою уніфікованих норм міжнародних договорів, особистим законом дитини або правом, яке має тісний зв'язок із відповідними відносинами і якщо воно є сприятливішим для дитини.

Література

1. Богуславский М.М. Международное частное право : учебник для вузов. – [6-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Норма : Инфра-М, 2010. – 704 с.
2. Булеца С.Б. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України : станом на 01.09.2011 р. / [Булеца С.Б., Іванов Ю.Ф. та ін.]. – К. : «Видавничий дім «Професіонал», 2011. – 428 с.
3. Митрофанова О.І. Правове регулювання обов'язків батьків щодо утримання дитини та способи їх виконання [Електронний ресурс] / О.І. Митрофанова. – 2010. – Режим доступу : <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1274287809>
4. Міжнародне приватне право : навчальний посібник. – [2-ге вид., доп.] / [Г.С. Фединак, Л.С. Фединак]. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 416 с.
5. Про індексацію грошових доходів населення : Закон України від 03.07.1991 № 1282–ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 42. – Ст. 551.
6. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005 № 2709–ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.
7. Про стягнення аліментів за кордоном : Конвенція ООН від 20 червня 1956 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/23138>.
8. Ромовська З.В. Сімейний кодекс України : науково-практичний коментар / З.В. Ромовська. – К. : Правова єдність, 2009. – 428 с.
9. Семейный кодекс Российской Федерации от 29.12.1995 № 223-ФЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://duma.consultant.ru>.
10. Сімейне право України : підручник / За ред. Ю.С. Червоного. – К. : Істина, 2004. – 400 с.
11. Сімейний кодекс України: [науково-практичний коментар] / [Жилінкова І.В., Антошкіна В.К., Д'ячкова Н.А., Москалюк В.Ю. та ін.]; за ред. Жилінкової І.В. – К. : Світлофор, 2008. – 855 с.
12. Юридичний словник / За ред. Б.М. Бабія, Ф.Г. Бурчака, В.М. Корецького, В.В. Цветкова. – К. : Гол. ред-ція української радянської енциклопедії, 1983. – 1342 с.
13. Чубарев В. Л. Міжнародне приватне право : навчальний посібник / В. Л. Чубарев. – К. : Атіка. 2008. – 608 с.
14. Шевченко Т. Такі проблемні аліменти ... / Тарас Шевченко // Правовий тиждень. – 2009. – № 42 (168). – С. 11–13.
15. Casals Miguel Martin Divorce mediation in Europa: An Introductory Outteine Electronic journal of Comparative Law [Електронний ресурс]. – Vol. 9.2. – July 2005. – Режим доступу: <http://vwww.ejcl.org/>

This article investigates current problems of back paid child support as a result of divorce between parents. It also deals with the practical use of unified norms of international agreements and individual law of a child arising from conflicts between parents and children concerning the performance of maintenance obligations by a person temporary living or having an intention to live permanently in a foreign state. It defines possible ways of resolving aforementioned problems.

Key words: *alimony, maintenance, material relationship of a married couple, child, family, conflicts, individual law of a child.*

В статье исследуются актуальные проблемы выплаты алиментов детям в результате расторжения брака между родителями. Также рассматривается практика применения унифицированных норм международных договоров и личного закона ребенка при возникновении коллизионных вопросов родителей и детей по поводу выполнения алиментных обязательств лицом, которое временно находится или намеревается постоянно проживать в иностранном государстве. Определены возможные пути преодоления указанных проблем.

Ключевые слова: *алименты, содержания, имущественные правоотношения супругов, ребенок, семья, коллизионные вопросы, личный закон ребенка.*

УДК 347.9

М.П. Воронов,
помічник-консультант
народного депутата України, м. Київ,
Н.І. Блащук,
к.ю.н., доцент НУДПС України, м. Ірпінь,
Є.М. Воронов,
магістрант НУДПС України, м. Ірпінь

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВІДНОСИН ЗА УЧАСТЮ ДИТИНИ В МІЖНАРОДНИХ ПРАВОВИХ АКТАХ

Розглянуто основні змістовні елементи прав та інтересів дитини в рамках міжнародних правових документів. Показано, що дитина як повноправний, втім специфічний суб'єкт сімейних правовідносин наділяється досить широким спектром особистих немайнових і майнових прав.

Ключові слова: *специфічність прав дитини, Женевська Декларація прав дитини, Декларація ООН прав дитини, Конвенція ООН про права дитини, сімейні правовідносини.*

З набуттям незалежності Україна як світова та європейська держава постала перед проблемою законодавчого закріплення загальнолюдських цінностей, притаманних сучасним демократичним країнам. Національне законодавство, яке передбачає гармонізуватись у європейське, виконує нині складні комплексні завдання. Насамперед йдеться про розширення спектра прав громадян і процес утворення надійних механізмів для їх реалізації та захисту в нових соціально-політичних та економічних умовах.

Процеси, що віддзеркалюють сучасну реальність, вимагають постійної кропіткої законотворчої діяльності. Актуальним є перехід до нормативно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина на сучасному етапі з максимальним урахуванням реалій сьогодення, зокрема тих, що безпосередньо стосуються дітей. Адже діти як суб'єкти права потребують, по-перше, виокремлення їх як специфічних суб'єктів, а по-друге, додаткової і постійної законодавчої підтримки з боку держави.

Метою дослідження є вивчення питання щодо запровадження в Україні окремих елементів ювенальної юстиції європейського зразка.

Дитина як повноправний, утім, специфічний суб'єкт сімейних правовідносин наділяється досить широким спектром особистих немайнових і майнових прав. Специфічний статус дитини, як